

متن فرمان شاه صفی ۱

جد بزرگوارم طاب ثراه ۲
شاه بابا ام انار الله برهانه

بسم الله الرحمن الرحيم يا محمد يا علي

للمؤمنين من عبدالله: ابوالمظفر صفی بهادر

الصفوی الموسوی الحسینی سیوزومیز علی حسن حسین علی محمد

جعفر موسی محمد علی حسن محمد

چون از مضمون نشان نواب گیتی ستان، فردوس مکانی . . . بتاریخ شهر
رمضان سنه ۱۰۲۱ بامضای فرمان اعلیحضرت خاقان جنت مکان علیین آشیانی
صادر گشته معلوم و مستفاد شد که مبلغ یکتومان و دوهزار و هفتصد و هشتاد
و هفت دینار تبریزی از بابت مال متوجهات جماعت مذکور ذیل کج ساکن
نخجوان بجهت آنکه از قدیم الایام سپاهی و سپاهی زاده بودند بمعانی و یساقی.

- ۱- شاه صفی نام اصلی او **سام میرزا** نوه **شاه عباس** است و پدرش **صفی میرزا** باشاره و دستور شاه عباس بقتل رسید. مدت سلطنت وی سیزده سال و شش ماه بود در سال ۱۰۵۲ هجری قمری درگذشت. **پیر بوداق خان** پسر سه ساله **شاه بنده خان پرنایک** **قرکان** بیکر بیگی آذربایجان بود که در جنگهای گرجستان (۱۰۳۴) کشته شد و این پسر سه ساله را **شاه عباس** بعنوان بزرگ، خانی و مقام ارجمند امیرالامرائی آذربایجان سرافراز کرد و بنام جدش **پیر بوداق** لقب داد و از بستگان نزدیکش یکی را نایب و وکیل وی ساخت.
- ۲- منظور از جد بزرگوارم در بالای فرمان، **شاه عباس** و **شاه بابا ام، شاه ظهماسب** است. کلمه شاه بابا ام را شاه عباس نیز در بالای فرامین قید مینمود.

باسم الله يار و احمد و خليفه و شركاء

٤٨٤٠ دينار

باسم الله يار و ركن الدين رحمن و سعادت

يار و عبد الكريم و شركاء . . . . .

٥٣٠٧ دينار

باسم اله يار .... اسكندر قراملو ....

جمع شده ٢٦٤٠ دينار

طلبی از ایشان نمیکرده اند و از دفتر لشکر ظفر اثر تصدیق نموده اند که در سنوات برینموجب مرد به یساقها آورده بخدمات قیام نموده اند که در سنوۃ مذکوره به یساق آمده اسامی بقلم داده اند ٧٤ نفر

لوی ٹیمل

بیلان ٹیمل

فتح ایروان ١ سنه ١٠١٣ که عدد

سیبه و غیره آمده اند باسم میرزا بیک

و غیره ٧٤ نفر

آمدن جغال پاشا سردار رومی سنه ١٠١٤

بموجب رقم نواب فردوس آسیان گیتی -

ستانی به محصل شاهویردی یساوول کج

باسم اهر علی و غیره بتاریخ شهر محرم

سنه مذکور ٥ نفر

١ - فتح ایروان - بسال ١٠١٣ پس از سه سال محاصره قلعه ایروان و جنگ با

ترکان عثمانی انجام پذیرفت .

شاه عباس در سفرهای جنگی و حتی پشت قلعه دشمن نیز مراسم عزاداری عاشورا را

فراموش نمی کرد و در اردوی خود مجالس روضه و سوگواری برپا می ساخت . از آنجمله در ماه

محرم سال ١٠١٣ که قلعه ایروان را در محاصره داشت و با ترکان عثمانی می جنگید ، مراسم

عزاداری دائر کرد و در شب عاشورا از اردوی اوچنان فریاد و فغان برخاست که مردم قلعه

اندیشناک شدند و بگمان اینکه شاه فرمان حمله شبانه و ناگهانی داده است آماده تسلیم

گشتند . شریف پاشا حکمران ایروان که پیش از آن ، با آنکه شاه عباس به مدافعان قلعه

امان داده بود ، به تسلیم شدن تن در نمیداد از در صلح درآمد و یکی از سران ترک را از

طریق عذرخواهی باردوی ایران فرستاد ، و با آنکه سنی بود ، خون بناحق ریخته امام حسین

را شفیع ساخت . فرستاده او هنگامی که اهل اردو بعزاداری سرگرم بودند ، بخدمت شاه

رسید و استدعایش پذیرفته شد و مردم قلعه تسلیم شدند . (از تاریخ خلدبرین بنقل از زندگان ،

شاه عباس اول جلد سوم تألیف نصراله فلسفی)

یونت ئی — ل

فتح قلعه گنجه بمحصل ایضا بتاریخ شهر ربیع الاول سنه ۱۰۱۵ باسم امرعلی وغیره ۴ نفر

قوی ئی — ل

فتح قلعه شماخی بتاریخ ۱۵ شهر صفر سنه ۱۰۱۶ باسم میرزاخان وغیره ۵ نفر

ایت ئی — ل

سفر تبریز که مراد پاشا سردار رومی آمده بود باسم تنکریویردی وغیره بتاریخ ۲۹ شهر شعبان سنه ۱۰۱۹ - ۵ نفر

تنکوزئی — ل

سفر تبریز بتاریخ ۱۵ شهر شعبان سنه ۱۰۳۰ باسم خضر وغیره - ۵ نفر

ییلان ئی — ل

یونت ئیل سفر ثالث بغداد بتاریخ ۱۵ شهر ذی القعدة سنه ۱۰۳۹ باسم عبدال(۴) ولد بدرخان وغیره ۳ نفر

که در سنوات مذکور سفر آذربایجان مقرر شده که جماعت مذکور باحاکم نخجوان باشند و نوشته رفعت پناه بهادر بیگ^۱ ولد عمارت پناه مقصود سلطان حاکم نخجوان در دست دارند که در یساقهای مذکور پنج نفر مرده یساق آورده اند.

اود ئی — ل

بارس ئیل سفر اول گرجستان جماعت ساکن با مرحوم دلو محمد و عمارت پناه مقصود سلطان به یساق آمده اند.

توشقان ئی — ل

ولوی ئیل سفر ثانی گرجستان حاکم نخجوان و جماعت بدستور مقرر شد که با مرحوم پیر بوداق خان در آذربایجان باشند

۱- بهادر بیگ یکی از خانهای که حوزه حکومتش میان اردبیل و دریای خزر بود و از طرف قرچقای خان سپهسالار سپاه ایران که با ترکان عثمانی در آذربایجان می جنگید، مأمور حفاظت شهر اردبیل شده و دلیری های بسیار از خود ظاهر ساخت و مورد توجه و عنایت شاه عباس واقع گردید.

جنگ خلیل پاشا با حاکم نخجوان
بوده اند.

و بارس ئیل سفر گرجستان جنگ با
حاکم نخجوان مقرر شده که قلعه ...

را محاصره نمایند

و در ایت ئیل سفر قندهار و سیچقان ئیل سفر اول بغداد مقرر نشد که یساقی
آذربایجان به مذکور آیند و در تخاقوی ئیل سفر گرجستان ایشان نوشته ...
رفت و اقبال پناه عالیجاه مقرب الحضرت علیة العالیه رستم بیگ^۱ سپهسالار
در دست دارند که در سفر مذکور پنج نفر مرد از جماعه مزبور با اسم محمد علی
و غیره خدمات و جانسپاری بتقدیم رسانیده تقصیری از ایشان واقع نشده ....
شفقت بیغایت شاهانه و مرحمت بینهایت پادشاهانه شامل حال جماعت مذکور
ضمن اولاد ایشان فرموده مقرر نمودیم که مستوفیان عظام مضامین نشان که در
میناب شرف صدور یافته قدوه شناسند و جماعت مذکور را بدستور سابق
و نهج استمرار در دفاتر المعافی و مسلمی و یساقی عمل نموده موضوع و مستثنی
دانند و بعلت قراالوس یکدینار و یک من بار بدیشان حواله و اطلاق ننمایند،
جماعت مذکور در هر چار و یساقی که واقع شود یساقی خود را بخدمات
مرجوعه قیام و اقدام نموده بقلم لشکر نویس دهند حکام و تیولداران قراالوس
و نخجوان بعلت مال قراالوس طلب و توقعی ندموده مزاحمت نرسانند که جماعت
مذکور مرفه الحال بوده بسپاهیکگری اشتغال نمایند در این باب قدغن دانسته
از فرموده تخلف نورزند و هر ساله نشان مجدد طلب ندارند کلانتران و توشمالان
و سرخیلان ایل و الوسات خصوصاً کج حسب المسطور مقرر دانسته از مضمون
نشان همایون در نگذردند هر گاه این نشان بتوقیع منیع اشرف اقدس اعلی مزین
و محلی گردد اعتماد نهانند .
تحریراً فی شهر رجب المرجب سنه ۱۰۴۳

۱- رستم بیگ سپهسالاری یکی از سرداران مورد اعتماد شاه صفی بود. اسکندر بیگ منشی
در ذیل عالم آرا در شرح کور کردن و کشتن دختر زادگان شاه عباس چنین نوشته است :
«... در شب جمعه اواخر ماه رجب که در حرمرای مقدس، جشن خضرالنبی انعقاد
یافته، جمیع نبات مکرمه شاه گیتی ستان (منظور شاه عباس است) در آن جشن بودند،
رستم بیگ سپهسالار و چراقخان را بدفع پسران قورچی باشی مامور فرمودند ... و
سرهای ایشان بنظر اقدس آوردند...»